

เวียดนามกับการเป็นผู้นำ ด้านพลังงานนิวเคลียร์ในอาเซียน

▶ ASEAN Insight

• ชญวัญชัย ชัยกันย์

นักวิจัยฝ่ายนโยบายและความสัมพันธ์รัฐบาลชาติ สกว.

คงปฏิเสธไม่ได้ว่ากลุ่มประเทศอาเซียนกำลังประสบปัญหาการขาดแคลนพลังงาน โดยเฉพาะประเทศไทยเรา หากในอนาคตอันใกล้ไม่สามารถพัฒนาแหล่งพลังงานทางเลือกอื่นได้ เพื่อมาแทนการใช้ก๊าซธรรมชาติที่ทุกวันนี้ใช้มากกว่า 70 เปอร์เซ็นต์แล้ว ความมั่นคงทางพลังงานของเราคงจะอยู่ในภาวะวิกฤติอย่างแน่นอน

โครงการพัฒนาโรงไฟฟ้าพลังงานนิวเคลียร์เป็นทางเลือกหนึ่งที่ไทยและหลายประเทศในอาเซียนให้ความสนใจ มีการศึกษาและวางแผนก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานนิวเคลียร์ในไทย เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์มาหลายปี จนกระทั่งเกิดเหตุการณ์แผ่นดินไหวครั้งใหญ่ในญี่ปุ่น เมื่อต้นปี 2554 ตามมาด้วยวิกฤตินิวเคลียร์ที่โรงไฟฟ้านิวเคลียร์ฟูกูชิม่า ส่งผลโดยตรงกับนโยบายโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ของหลายประเทศที่เป็นต้องเก็บพับเข้าลิ้นชักไว้ก่อน ซึ่งรวมถึงไทยด้วยที่ประกาศอย่างชัดเจนว่าให้ศึกษาต่อไปอีก 3 ปี ก่อนตัดสินใจว่าจะ "เอา" หรือ "ไม่เอา" โรงไฟฟ้านิวเคลียร์อีกครั้งในปี 2558

แต่มีเพียง "เวียดนาม" เท่านั้น ที่ออกมาบอกอย่างตรงประเด็นว่าจะเดินหน้าโครงการโรงไฟฟ้าของตนต่อไป พร้อมกับแสดงความเชื่อมั่นในความปลอดภัยว่า เทคโนโลยีนิวเคลียร์ที่จับกับโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ของตนนั้น มีความก้าวหน้ากว่าของญี่ปุ่นมากนัก เหตุการณ์ที่ญี่ปุ่นจะเป็นการช่วยให้ตนได้ทราบข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และจะใช้ประเมินผลให้หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินโครงการอย่างเหมาะสมและรอบด้านมากขึ้น

หากย้อนกลับไปดูข้อมูลในอดีตแล้วพบว่า เวียดนามได้ริเริ่มพัฒนาพลังงานนิวเคลียร์มาตั้งแต่ปี 2537 โดยได้กำหนดแผนแม่บทการพัฒนาพลังงานไฟฟ้านิวเคลียร์ 10 ปี (2543 - 2553) และจัดตั้งคณะกรรมการพลังงานปรมาณูแห่งเวียดนาม (Vietnam Atomic Energy Commission หรือ VAEC) เพื่อเป็นองค์กรหลักที่ดูแลในด้านการพัฒนาพลังงานนิวเคลียร์และการประยุกต์ใช้พลังงานนิวเคลียร์ โดยมอบหมายให้คณะกรรมการชุดดังกล่าวดำเนินการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาพลังงานนิวเคลียร์ในระยะยาว ศึกษาประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับการนำพลังงานนิวเคลียร์มาใช้ ศึกษาความเป็นไปได้ก่อนจะดำเนินการก่อสร้างโรงไฟฟ้านิวเคลียร์แห่งแรก ฯลฯ

จนเมื่อปี 2550 นายกรัฐมนตรีเวียดนามได้เห็นชอบแผนการสร้างโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ในระยะแรก จำนวน 4 โรง ซึ่งแต่ละแห่งจะมีกำลังผลิตไฟฟ้ารวม 8,000 เมกะวัตต์ สถานที่

ตั้งนั้น เวียดนามเลือกสร้างขึ้นในจังหวัดนิงทวน (Ninh Thuan) ทางตอนใต้ของประเทศ (ห่างจากชายแดนไทยประมาณ 900 กิโลเมตร) โดยจะเริ่มก่อสร้างโรงแรกอีกสองปีข้างหน้า และใช้เวลาอีกหกปีในการก่อสร้างและทดสอบระบบ ก่อนเปิดเดินเครื่องใช้งานจริงในปี 2563

หากสำเร็จตามแผนที่วางไว้ อีกเพียงหกปีเวียดนามก็จะเป็น

ประเทศแรกในอาเซียนที่มีโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ที่เดินเครื่องได้จริง

แน่นอนว่า เวียดนามคงจะดำเนินโครงการโรงไฟฟ้านิวเคลียร์โดยลำพังได้ลำบาก หากไม่ได้รับความช่วยเหลือจากประเทศยักษ์ใหญ่ ซึ่งประเทศยักษ์ใหญ่อันดับเทคโนโลยีนิวเคลียร์ของโลก และเป็นมหามิตรของเวียดนามสองประเทศ คือ รัสเซีย และญี่ปุ่น ต่างสนใจและให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ในการดำเนินโครงการซึ่งในที่สุดแล้วได้บรรลุข้อตกลงเบื้องต้นว่า จะแบ่งกันช่วยก่อสร้างคนละสองโรง

โดยเมื่อปลายปี 2553 นายเวียงเยน เติน สูง นายกรัฐมนตรีเวียดนาม ได้เดินทางเยือนรัสเซีย และเจรจากับบริษัท Rosatom ของรัสเซียในการขอรับความช่วยเหลือ และการสนับสนุนทั้งงบประมาณ การก่อสร้าง พัฒนาบุคลากร ให้คำปรึกษาด้านมาตรการรักษาความปลอดภัย การวิจัยและพัฒนาการใช้พลังงานนิวเคลียร์ รวมถึงนำพลังงานนิวเคลียร์มาใช้ทั้งในรูปแบบของพลังงานบริสุทธิ์และพลังงานนิวเคลียร์ที่แปรรูปแล้ว

จึงเป็นที่แน่นอนว่า โรงไฟฟ้านิวเคลียร์ในเวียดนามโรงแรกที่จะเกิดขึ้นในเวียดนามในอีกไม่กี่ปีข้างหน้าจะเป็นโรงไฟฟ้าที่ใช้เทคโนโลยี

ของรัสเซีย โดยรัสเซียจะดำเนินการให้เวียดนามทั้งหมดทุกกระบวนการ รอเพียงการก่อสร้างเสร็จเวียดนามค่อยรับดูแลของโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ต่อจาก รัสเซียไปบริหารจัดการเองเท่านั้น

นอกจากรัสเซียแล้ว ญี่ปุ่นก็เป็นเข้ามาช่วยเหลือโครงการโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ของเวียดนามอย่างต่อเนื่อง แม้จะสะดุดไปบ้างภายหลังเกิดเหตุระเบิดที่โรงไฟฟ้านิวเคลียร์ฟูกูชิมะก็ตาม แต่เวียดนามก็ออกมาประกาศว่า ยังคงเชื่อมั่นเทคโนโลยีนิวเคลียร์ของญี่ปุ่น และเดินทางเตรียมการก่อสร้างโรงที่สองต่อ ซึ่งตั้งอยู่ในจังหวัดนิงทวนเหมือนโรงแรก แต่จะใช้เทคโนโลยีนิวเคลียร์ของญี่ปุ่น

ส่วนญี่ปุ่นเองก็ยืนยันอย่างเป็นทางการที่จะช่วยสร้างอีกสองโรงไฟฟ้า ซึ่งอาจดำเนินการต่อเป็นโรงที่สองต่อจากโรงแรกที่รัสเซียรับผิดชอบ แม้จะมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์ถึงอุตสาหกรรมนิวเคลียร์ของญี่ปุ่นว่าตกต่ำอย่างหนักก็ตาม เมื่อปลายปี 2554 นายกรัฐมนตรี เวียงเยน เติน สูง ของเวียดนาม ก็ได้เยือนญี่ปุ่นและพบกับนายกรัฐมนตรีโยชิฮิโกะ โนดะ ซึ่งทั้งคู่ได้ลงนามในคำแถลงร่วมที่จะส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศด้านพลังงานนิวเคลียร์

คำแถลงร่วมยังระบุว่า ทั้งสองประเทศเห็นชอบที่จะร่วมกันพัฒนาแหล่งแร่ Rare Earth ทางตะวันตกเฉียงเหนือของเวียดนามด้วย ซึ่งเป็นส่วนประกอบสำคัญในอุตสาหกรรมการผลิตตั้งแต่เครื่องเสียงไปจนถึงรถยนต์ประหยัดพลังงานปล่อยมลพิษต่ำ เห็นได้ว่า เวียดนามจริงจังและคาดหวังกับโครงการโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ของตนอย่างมาก ซึ่งหากสำเร็จตามแผนที่วางไว้ได้ อีกเพียงหกปี เวียดนามก็จะเป็นประเทศแรกในอาเซียนที่มีโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ที่เดินเครื่องได้จริง (หากไม่นับฟิลิปปินส์ที่ได้ก่อสร้างไว้แล้ว แต่ประสบปัญหาหลายประการ จึงปล่อยร้างและมิได้เดินเครื่องแต่อย่างใด)

แม้ว่าประเทศในอาเซียนหลายประเทศยัง

คงหวาดวิตกกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งหายนะอันเนื่องมาจากภัยธรรมชาติ ทั้งน้ำท่วมและแผ่นดินไหว รวมถึงวิกฤตินิวเคลียร์ที่ยังแก้ไม่ตกของญี่ปุ่นจนส่งผลให้เกิดกระแสการต่อต้านการพัฒนาและก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานนิวเคลียร์ในประเทศของตนก็ตาม แต่เวียดนามยังคงยืนยันที่จะพัฒนาการใช้พลังงานนิวเคลียร์ในประเทศต่อไป

ปัจจัยหรือเหตุผลสำคัญที่ทำให้เวียดนามยังคงยืนยันถึงการพัฒนาพลังงานนิวเคลียร์อย่างไม่หยุดยั้งนั้น เนื่องจากอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้น และไม่จำเป็นต้องกังวลผลกระทบจากแผ่นดินไหวเท่าใดนัก แม้ว่าเคยได้รับความเสียหายจากพายุถล่มอย่างรุนแรงมาแล้ว ซึ่งในอนาคตอาจกลายเป็นประเด็นปัญหาสำคัญ และอาจส่งผลกระทบต่อการใช้พลังงานนิวเคลียร์ในพื้นที่ดังกล่าวก็ได้ แต่เวียดนามกลับเห็นว่า แม้ภัยพิบัติธรรมชาติอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่อาจผลกระทบต่อโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ได้ แต่กว่าวันที่เวียดนามจะสร้างโรงไฟฟ้านิวเคลียร์เสร็จได้นั้น เครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์คงมีการพัฒนาไปในอีกขั้นหนึ่งแล้ว และคงมีมาตรฐานระดับสูงกว่าปัจจุบันมาก

ข้อมูลจากแผนยุทธศาสตร์แห่งชาติเพื่อการพัฒนาพลังงานของเวียดนาม ระบุว่า นับไปอีก 10 ปี ที่เวียดนามเริ่มดำเนินการเดินเครื่องในปี 2563 จะทำให้สัดส่วนของการใช้พลังงานนิวเคลียร์ในการผลิตกระแสไฟฟ้าสูงขึ้นไปถึง 8 เปอร์เซ็นต์ และจะมากขึ้นเรื่อยๆ เป็นผลให้เวียดนามมีความมั่นคงทางพลังงานมากกว่าประเทศในอาเซียนอื่นๆ ที่ยังคิดหาทางออกเพื่อแก้ปัญหาขาดแคลนพลังงานของตนไม่ได้

เมื่อเข้าสู่ AEC แล้วคงจะเห็นภาพกันชัดเจนขึ้นว่า การเคลื่อนย้ายทุนในอาเซียนทั้งในภูมิภาคเองหรือจากประเทศยักษ์ใหญ่จะ

เป็นไปในทิศทางใด เมื่อเราไม่สามารถปฏิเสธได้ว่า พลังงาน เป็นปัจจัยสำคัญของการดำเนินกิจกรรมทางการค้า การลงทุน อุตสาหกรรม รวมถึงกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้